

73397

D. R. IOANIȚESCU

Profesor de Legislația Muncii
Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale

STABILIZAREA ȘI REMUNERAȚIA MUNCII

CREȘTEREA SALARIILOR

la

1. Muncitori din fabrici și uzine.
 2. Salariați din biurouri și magazine.
 3. Funcționari și Pensionari.
 4. Muncitori agricoli.
 5. Meseriași.
 6. Profesiunile libere.
-

113761

C. 3704. TIPOGRAFIA „REFORMA SOCIALĂ”

Splaiul Imprimeriei, No. 2

1928

BIBLIOTECA CENTRALA
UNIVERSITARA
București

Cota 73397

Inventar 797553

B.C.U. Bucuresti

C797553

Restrângerea consumațiunii micșora producția, — fabricale începeau să șomeze și primii loviți erau muncitorii cărora li se scădea salariile.

Toți industriașii cred și încă perzistă în falsa idee că prima măsură cu care trebuie să se reacționeze contra șomajului este reducerea salariilor. De aceea muncitorii sunt primele victime, sunt țapi ispășitori ai crizelor economice care produc șomajul.

b) Efectele inflațiunei

Din contră, — în țările care au suferit *inflațiune* monetară, industriile căpătau condițiuni favorabile de prosperitate și prin acelaș proces economic ca la revalorizare însă în sens invers, deprecierea monedei atrăgea fatal ridicarea salariilor, nu însă în măsura deprecierei.

Anglia, Suedia, Norvegia, Danemarca fiind țări care au urmărit întoarcerea la etalonul aur, — au trecut prin crize care au provocat scăderea salariilor.

Ungaria, Germania, Austria, Italia, Polonia, Belgia, Franța și România, — fiind țări cu inflațiune monetară au văzut salariile crescând. — Vom vedea mai jos care anume salarii pentru că nu trebuie să facem confuzie între salariile nominale și salariile reale.

Oscilațiile indicelui

Dar să ilustrăm cu cifre principiile de mai sus.

Sunt în deobște cunoscute oscilațiile salariilor în aceste țări: În *Danemarca* revalorizarea a făcut să scadă indicele salariilor nominale, dela 351 cât era în 1920 la 251 în 1922 și la 246 în 1923, (când a ajuns la etalonul aur).

În *Suedia* indicele a scăzut de la 291 cât era în 1920 la 271 în 1921 și apoi la 207 în 1922 și la 200 în 1923, — circa 30% în 3 ani.

În *Anglia* dela 270 cât era la 1920 a scăzut la 210 în 1921 și la 170 în 1922, — la 165 în 1923.

Invers în țările care au suferit regimul inflațiunii și mai ales acele care au mers la depreciere totală, cifrele indexului înregistrează salturi mari — câte o dată fantastice:

În *Austria* de la 5000 cât era la 1920, — indexul crește cu de 39.400 ori în 1921 se urcă vertiginos la de „779.000“

ori în 1922 pentru a atinge cifre fantastice la de 1.217.000 ori în 1923 și de 1.457.000 în 1924.

În *Polonia* de la 35.100 cât era în 1921 la 160.700 în 1922, la milioane în 1923 etc. etc. A cita cifrele indexului pe 1924 este a se preta ridicolului.

În *Germania* indexul dela 833 cât era în 1920 crește la 1.489 în 1921, la 3.900 în 1922, la „2.741.200“ în 1923 după care urmează prăbușirea totală a mărcii.

Concluzia :

În toate țările cu monedă instabilă — salariile au trecut prin mari oscilațiuni.

Au „scăzut“ la acele care au avut o politică de revalorizare și au „crescut“ la acele care au fost forțate să sufere regimul inflațiunii. Bine înțeles că nici sporul nici reducerea nu s'au putut ține de deprecierea sau ridicarea monedei, deoarece cea din urmă marfă care se adaptează scumpirii sau estenirii este munca. Lucrătorii opun rezistență și primesc cu greu ori ce reducere după cum și patronii opun rezistență la ori ce sporire.

Mai ținem să atragem atenția asupra următorului fapt :

Să nu-și închipue nimeni că muncitorii o duc mai bine în timpul perioadei de inflațiune — în țările care au durerea să vadă moneda lor depreciindu-se. — Rog să nu se facă această greșală.

Ridicarea salariilor în țările în care moneda se depreciază, — este numai o „iluzie“. Salariile cresc ca număr de unități, dar scad ca putere de cumpărare a celor necesare traiului zilnic, pentru că nici o dată sporirea salariilor nu urmează creșterea indexului de scumpețe.

Ajustarea salariilor întârzie și nu poate urmări indexul scumpirei vieței. — De aceea statistica trebuie să dea 2 feluri de salarii: *Salariile „nominale“ care sunt reprezentate prin numărul de unități ce se plătesc lucrătorilor dar care nu trebuiesc confundate cu „salariile reale“, — care reprezintă forța de achiziție a salariilor nominale.*

c) **Efectele stabilizării**

• *Stabilizarea* având de scop să fixeze definitiv și moneda și elementele de producțiune nu poate să producă decât prosperitate economică. Drept consecință a perioadei de prosperare economică, salariile vor spori.

Diferența între regimul stabilizării și cel al inflației care și el produce o urcare, este că pe câtă vreme în regimul inflației cresc salariile nominale în cel al stabilizării cresc salariile reale care se măsoară după puterea de cumpărare.

Așa s'a întâmplat în Germania care și-a stabilizat moneda în anul 1923, — în Austria care a stabilizat în toamna anului 1922, în Polonia care a stabilizat la începutul anului 1924 și în Ungaria care a stabilizat la finele anului 1924.

În aceste țări creșterea salariilor reale apare luminos prin faptul că toate au fost nevoite la aceste date să abandoneze moneda veche și să o înlocuiască cu alta. Germania a adoptat *Rentenmark* și mai târziu *Reichsmark*.

Polonia = *Zlotu*, Austria = *Șhilingul*, Ungaria = *Pengő*.

Trebue să observăm că în perioada care urmează după stabilizare cei doi factori care profită mai mult sunt: *Lucrătorii și consumatorii*.

Cu drept cuvânt pentru că și unii și alții au trăit sub regimul comprimării (apăsării).

Consumatorul din cauza tarifelor vamale urcate era forțat să plătească prețuri mari cari prin practica trusturilor și a cartelurilor deveneau prețuri de speculă.

Lucrătorul și el avea salarii mult disproporționate față de costul vieții. Umflarea cifrelor în regimul inflaționii nu înseamnă că salariile au urmat pas cu pas scumpirea vieții.

Pe deasupra starea de nestabilitate, nesiguranța prin care treceau industriașii, dobânzile uzurare, restrângerea consumului, îi forțau să facă rezerve mari și să plătească salarii mici.

Stabilizarea are acest mare avantaj că *aă industriei siguranța care duce la liniștirea industriașului și la prosperitatea economică*.

Scăzând dobânzile, industriașii nemai fiind supuși cametei nu mai există motiv să se continue cu politica rezervelor mari și anormale.

Lucrătorii reintră încet dar sigur în drepturile lor.

Munca desrobotă din lanțurile în care o aruncase oscilațiile monetare începe să dobândească condițiuni mai bune.

Exemplul celorlalte țări fiind mărturie vie că una din consecințele sigure ale stabilizării este creșterea salariilor reale, — să cităm câteva din ele:

Creșterea indicelui:

În *Germania* după prăbușirea mărcii la 1923, stabilizarea a adus creșterea salariilor timp de 2 ani, 1923 și 1924, — când indicele salariilor a crescut dela „96“ la „109“. În anul 1925 din cauza șomajului, — ale cărui origini trebuiesc căutate în altă parte decât în operația stabilizării, — creșterea s'a oprit, și a continuat în 1926, — cifra lor atingând cifra salariilor reale de înainte de război.

Acelaș lucru în *Cehoslovacia*: Statistica ne arată că în industria construcțiilor, — indicele dela 180 în 1923, — saltă la 220 în 1924 și la 237 în 1925. — Tendința generală la toate marile industrii cehoslovace e creșterea.

În *Polonia* industria mare înregistrează urcări generale la salarii deși între diferitele categorii creșterile sunt disproporționate. Se cifrează la 20% creșterea salariilor imediat după stabilizare. (B. I. T.)

În *Austria* indicele a trecut de la 115 în 1923, — la 125 în 1924 și la 144 în 1925, în industria construcțiilor, — la celelalte se înregistrează sporuri continui dar mai mici.

Acelaș lucru în *Belgia, Ungaria* etc.

Nu există țară în care stabilizarea monedei să nu fi dus la ridicarea salariilor reale.

Teza e atât de adevărată încât chiar acolo unde nu avem stabilizare legală dar în care viața economică a impus o stabilizare de fapt, cum a fost Franța, care până la 1926 a trecut continuu prin inflațiune monetară, iar după această dată a obținut o stabilizare de fapt, se constată că prin singurul fapt al quasi-stabilizării, — salariile au continuat să se ridice.

Aceasta însemnează că *stabilizarea fie legală, fie de fapt, — însemnează siguranța, și unde e siguranță munca revendică renumerația ei integrală.*

Cât vor crește salariile ?

Înainte de a vedea starea de fapt la noi și urmările ce le va avea stabilizarea în România e bine să ne întrebăm:

Până unde va merge această urcare ?

Raportându-ne tot la cele ce s'au întâmplat în celelalte țări putem răspunde:

Ascensiunea va trebui să atingă cel puțin salariile din

înainte de război, având în vedere că însăși aurul care se ia drept bază (vezi statistica) s'a eftenit față de 1914; azi aurul a pierdut mai mult de $\frac{1}{3}$ din puterea sa de cumpărare antebelică, coeficientul mondial de scumpete fiind de circa 135—140 aur față de 100 aur dinainte de război.

Deci creșterea salariilor trebuie să întrecă cu circa 35 % coeficientul aur din înainte de război.

De oarece *Statele Unite* se iau de bază putem arăta că în această țară de mărimea unui continent, salariile lucrătorilor calificați și necalificați au trecut de mult coeficientul, aur din înainte de război.

În *America* prosperă indicele care era de 116 în 1920 după câteva oscilațiuni care l'au făcut să scadă la 107 în 1922 și chiar la 106 în 1923 a revenit la 116 în 1925, — cu tendință de urcare continuă. — B. I. T., cînfrea azi urcarea la 25 % — 30 % față de salariile americane antebelice, care se știe cât erau de urcate la această dată (1914).

La *New-York* salariile nominale s'au dublat. La *Philadelphia* indicele este de 195, s'a urcat deci cu 95 %, iar la *Ottava* — este de 164, — deci spor de 64 %²⁾.

Urcarea salariilor americane a influențat și pe cele europene.

În *Anglia* formidabilă grevă a minerilor a avut drept obiectiv depășirea coeficientului aur din înainte de război.

Majoritatea celorlalte industrii engleze au indicele de salarii cu mult mai mare decât cel din înainte de război.

Tot asemenea în: *Suedia, Norvegia, Danemarca, Olanda*, etc., organizațiile muncitorești atât prin puterea solidarității lor cât mai ales prin dreptatea cererilor lor au putut să obțină salarii mult mai ridicate decât coeficientul aur din înainte de război, pentru că numai așa se poate ajunge la salarii „reale“ egale cu cele antebelice.

Toate țările și chiar cele din Europa centrală, care în timpul războiului au impus muncitorimii lor să trăiască sub costul vieții, — trebuie să înțeleagă că e omenesc și în interesul conservării nației ca salariile muncitorilor nu numai să atingă dar chiar să întrecă coeficientul aur d'înainte de război.

2) A se vedea statistica din ultimul număr al Revistei Internaționale a Muncii, Iulie 1928).

Conferința economică din 1927 dela Geneva, la care au participat 52 state, a demonstrat că statele vor sfârși prin a egala salariile care se vor fixa la nivelul costului vieții, care e cu circa 35% superior coeficientului aur din înainte de război.

Să nu uităm că dacă secolul al XIX-lea a fost socotit secolul „capitalismului“ secolul al XX-lea trebuie socotit secolul, „muncii“.

Ravagiile războiului mondial au pus pe primul plan factorul „muncă“ care în afară de revendicările morale cere o mai justă și o mai bună situație materială.

Salariile mondiale

După cum adevărul este în mers, — tot așa necesitățile sociale vor impune o mai bună renumerație a muncii. Stadiul la care au ajuns azi statele legitimează prevederile noastre.

După ce țările și-au văzut moneda lor stabilizată fie prin sistemul revalorizării totale, fie prin acel al revalorizării parțiale, adică stabilizarea propriu zisă, — salariile reale au început să crească urmărind să atingă costul vieții.

După 1923 toate țările europene și extra europene văd crescând salariile reale ale muncitorilor lor.

Anul 1927, fiind cel care a dat Europei mai multă stabilitate politică și economică, e caracterizat prin tendință generală de ajustare a salariilor la indicele costului vieții. Anchetă făcută de B. I. T. constată că la sfârșitul anului 1927 aproape în toate țările salariile muncitorilor au atins indexul dinainte de război. Numai trei țări fac excepție: *Ungaria*, *Letonia* și *România*.

Iată ultima statistică, — a salariilor din 21 centre mondiale adică aproape din întreaga lume, — (Vezi B. I. T.).

T A B L O U ³⁾
Index relativ la salariile reale în diferite orașe
calculate după costul alimentelor

Baza: Londra, Iulie 1924 = 100

O R A Ș E	1924	1925	1926	1927	1 9 2 8	
	Iulie	Iulie	Iulie	Iulie	Ianua- rie	Aprilie
Amsterdam	89	83	92	92	84	90
Berlin	55	63	70	71	68	75
Bruxelles	59	54	48	50	47	52
Copenhaga	—	93	114	112	112	114
Dublin	—	—	100	108	100	106
Lisabona	32	31	35	33	31	—
Lodz	—	54	44	44	48	43
Londra	100	99	102	106	103	106
Madrid	57	53	57	57	57	57
Milan	46	46	48	55	—	52
Otawa	172	162	152	166	166	164
Paris	73	—	—	56	61	61
Philadelfia	213	180	169	189	194	195
Praga	56	48	51	49	—	49
Riga	—	42	48	51	—	—
Roma	46	45	44	46	47	45
Stokholm	85	78	89	98	92	93
Sydney	—	138	133	—	—	—
Tallinn	—	36	42	48	41	42
Viena	47	42	44	43	48	47
Varșovia	—	49	46	39	45	41

Noi nu figurăm. Unde așezăm noi România? Ce coeficient reprezintă salariile muncitorilor noștri? Cum nici B. I. T. nici organele Ministerului Muncii — nu ne dau această proporție — să ne încercăm noi s'o dăm.

Cunoaștem indexul creșterii salariilor din 1927, față de 1914. Mai cunoaștem și scumpirea vieții, în aur la 1927 față de 1914, este de circa 35 0/0, — adică coeficientul de depreciere al aurului și într'o oarecare măsură schimbarea condițiilor de producție.

Prin urmare salariile reale, — le lipsesc diferențele din tabloul celor 8 orașe românești — dela pag. 11, — aceasta față de coeficientul aur din 1914, iar față de coeficientul de scumpirea vieții le lipsesc încă 35 0/0.

Cum statistica de mai sus, ne arată că se ia de bază salariile din Anglia — adică s'a socotit — că salariile muncitorilor englezi sunt la punct cu costul vieții de pe piața Engleză, ar fi util să vedem, care este diferența între *costul vieții* aur a unui lucrător român și a unui lucrător Englez.

Ar fi interesant de aflat care este raportul între costul vieții unui lucrător englez luat tip de monografia B. I. T.-ului și costul vieții unui lucrător român. Cu alte cuvinte, s'ar cuveni să știm cât a scăzut puterea de consumație a lucrătorului român față de cel englez, american, german, etc.

Lipsa unor statistici și cercetări în această cestiune fac imposibile în împrejurările actuale stabilirea acestui coeficient care ar pune în adevărată lumină starea precară a muncitorului român, — față de muncitorimea mondială.

STABILIZAREA IN ROMÂNIA⁴⁾

1. Salariile din Industrie și Comerț

Aplicând aceste principii la noi nu putem să nu constatăm cu tristețe, că și din cauze economice dar și din motive politice factorul muncă, a fost pus în imposibilitate să-și valorifice legitimele lui drepturi.

Lăsând la o parte revendicările de ordin moral și mărginindu-ne numai la interesele materiale nu putem să nu facem dureroasa constatare că 10 ani după război salariile muncitorilor din Industrie și Comerț au fost mult inferioare indicelui de scumpete a vieții.

Cine nu-și amintește de situația disperată a muncitorimei în anii 1920 și 1921, când au fost peste 700 de greve provocate de deprecierea vertiginoasă a leului care făcea să scadă salariile reale din lună în lună. Muncitorii cusa lariiile pe săptămâna în curs nu puteau trăi săptămâna viitoare și erau forțați să recurgă la greve pentru ca să preseze sporirea lor.

Când s'au mai potolit conflictele de muncă iar producțiunea scăpase de perioada frământărilor încă disproporțiile au fost destul de mari.

În 1923 indicele de scumpirea vieții era după ziarul Argus de 40, pe când al urcării nominale a salariilor era numai de 18 ori. Reprezenta deci mai puțin de jumătate.

În 1924 indicele scumpirei era în București de 40 iar al salariilor numai de 21. În 1925 indicele de scumpete erau de 42 iar al salariilor numai de 25, iar în 1927 însuși Oficiul de Statistică al Ministerului de Industrie care a început să publice indicele de scumpete calculate după metoda științi-

4) Indicele salariilor în România le-am luat după statisticile Ministerului Muncii, Direcția Statistică. Celelalte din izvoarele arătate în text.

fică occidentală ne dă ca indice de scumpete „50“ pentru București⁵⁾). Pentru salarii statistica Ministerului Muncii ne dă coeficientul de 27 adică abia au trecut de jumătate față de scumpirea vieții.

Salariile nominale s'au ridicat treptat ca număr de unități, însă puterea lor de cumpărare s'a ținut departe de coeficientul scumpirii vieții care a crescut în fiecare an. Trăesc de 10 ani sub regimul anormal și totuși muncitorii noștri nu au produs mișcări violente — cum pe nedrept au fost acuzați. Acum să-și dea oricine seama de cumișenia lor. Afară de grevele perfect justificate din 1919—20, mișcări mari de masă n'au mai fost, și nu cred să fie cineva care ar putea afirma că sunt mulțumiți și că nu mai au nimic de revendicat. Resemnarea este o virtute, — pe care o țară nu trebuie să se bazeze prea mult, și să abdice dela datoriile ei față de muncitorime.

E timoul să înceteze prigoana și să se lase liberă asociațiunea profesională, — care în regimul stabilizării prin jocul liber al forțelor, — va influența metodic și liniștit creșterea salariilor.

Transformarea salariilor lucrătorilor pe cursul de stabilizare

Pentru a ilustra cu cifre că salariile nu pot rămâne în situația de azi și pentru a ne da seama de influența pe care o va avea stabilizarea asupra salariilor muncitorilor din industrie și comerț, am căutat să transformăm salariile din Mai 1928, cea mai recentă lună, pe eventualul curs de stabilizare.

Nu știm care va fi cursul de stabilizare. Judecând însă după scăderea voită din luna Iunie, care se știe de toți că a fost manevrată de Banca Națională, și apoi după menținerea de fapt a leului la o anumită cifră, cursul va fi probabil de 3 centime aur.

5) Este adevărat că Oficiul de Statistică depe lângă Ministerul de Industrie ne dă pentru celelalte orașe indicele de scumpete mult mai scăzut decât la București. Se fac 4 categorii. Chiar indicele general al țării este arătat mai scăzut. Însă tot oficiul recunoaște că s'a luat de bază anul 1913 nu 1914 și fără ca suma plătită drept chirie să intre în calcul.

Am aplicat acest curs față de salariile din Mai 1928 ale lucrătorilor calificați din 8 orașe alese printre capitalele regiunilor provinciale, care sunt și mari centre industriale și am ajuns la următoarele rezultate :

Tablou comparativ al salariilor din 1914 și Mai 1928⁶⁾

ORAȘE	Câștigul mediu lunar în		1914 = 100	
	1914	Maiu 1928 ¹⁾	% în plus	% în minus
București . .	187,43	141,64	—	13 ⁰ / ₀
Cernăuți . .	139,—	128,98	—	13 ⁰ / ₀
Chișinău . .	176,—	90,05	—	49 ⁰ / ₀
Cluj . . .	125,36	135,80	8 ⁰ / ₀	—
Constanța . .	160,77	95,81	—	40 ⁰ / ₀
Iași	142,74	85,03	—	49 ⁰ / ₀
Sibiu	116,31	80,61	—	31 ⁰ / ₀
Timișoara . .	128,—	123,61	—	3 ⁰ / ₀

În *Constanța* salariile din luna Mai 1928 nu ar reprezenta decât 60⁰/₀ față de salariul din 1914.

În *Chișinău* și *Iași* salariile din Mai 1928 nu ar reprezenta decât 51⁰/₀ adică jumătate din ceia ce primeau efectiv înainte de război.

Aceasta însemnează să față de salariul din 1914 în aceste 3 orașe, lucrătorilor le lipsesc 40⁰/₀ în *Constanța* și 49⁰/₀ în *Chișinău* și *Iași* din ceia ce câștigau înainte de război.

În celelalte orașe situațiunea pare ceva mai favorabilă.

În *Sibiu* salariile din Mai 1928 ar reprezenta 69⁰/₀ adică

6) După transformare pe baza 1 leu hârtie = 0,03 lei aur.

le-ar mai lipsi 31% față de salariile ante belice. În *Cernăuți* salariile ar reprezenta 87% adică ar mai lipsi 13%, iar în *Timișoara* unde puternicile organizații muncitorești au impus salarii mai ridicate, ar lipsi numai 3%.

În *București* media salariilor ar atinge 87% deci ar lipsi încă 13%. Numai la *Cluj* statistica găsește că salariile lucrătorilor din Mai 1928 transformate pe cursul de stabilizare ar întrece cu 8% coeficientul aur dinainte de război.

În cele 8 tabele atașate la sfârșitul lucrării, se va găsi pe orașe și pe specialități în amănunt, în prima coloană salariul aur din 1914 al fiecărei profesii, iar cea de a doua salariul aur din Mai 1928 calculat pe baza 1 leu hârtie egal 0.03 Lei aur⁷⁾.

Cei interesați vor găsi în aceste tablouri comparative la cât se vor cifra salariile lor dacă stabilizarea se va face pe cursul de 3 centime aur. Să se noteze că dacă cursul de stabilizare ar fi fixat la 3 și o fracție — 3¹⁵ sau 3¹² — centime, raportul față de 1914, este mai strigător, mai defavorabil muncitorimei, — în sensul că indexul salariilor ar fi mult mai depărtat de 1914. Repetăm și aci ceea ce am spus mai sus (pag. 6) și anume că atingerea salariilor aur d'inainte de război nu înseamnă atingerea salariilor „reale” antebelice.

2) Salariații din comerț

Au situația aproape identică cu a celor din industrie. Totdeauna salariile lor au fost sub coeficientul aur antebelic, cu toate că actualul prim-ministru i-a acuzat în 1925 că au lefuri princiare.

Ca să lămurim această chestiune am luat două instituțiuni scumpe actualului ministru de finanțe: Banca Națională și Banca Românească, și cu ocaziunea discuțiunii bugetului pe 1925 și 1926 am dovedit că salariile lor nu ating nici jumătate din coeficientul aur dinainte de război.

Astfel: un șef de serviciu, după 20 de ani de slujbă care înainte de război avea o leafă de 800 lei aur, adică peste 36.000 lei, avea 18.000 lei în 1926.

După 14 ani de serviciu, un alt funcționar primea 14.000 lei, care față de salariul aur, reprezintă tot 50%.

Un sub-șef de serviciu după 10 ani de slujbă la Banca Națională primea 10.000 lei, care față de salariul dinainte de război de 400—500 lei aur reprezintă tot 50%.

7) Vezi pag. 22, 23, 24 și urm.

Un funcționar începător primea înainte de război la Banca Națională 150 lei aur și se știe în această instituțiune nu era din acelea care plătea cel mai bine pe funcționarii săi. În 1925/26 funcționarii începători primeau 50 % din ce-iace aveau înainte de război.

Dacă Banca Națională plătea sub coeficientul dinainte de război pe funcționarii săi, cum trebuia să fie plătiți în celelalte întreprinderi particulare din mijlocul cărora Tribunalul de comerț înregistrează anual sute de falimente ?

Coeficientul de sporire a lor nu era în 1925/26 decât de 25—28 ori mai mare, pe când indexul de scumpete în București era de 50.

În ultimul timp situația la Banca Națională s'a schimbat simțitor și ași fi fericit dacă exemplul de care m'am servit la discuția bugetului în 1925/26 a contribuit în parte la această îmbunătățire, căci azi un șef de serviciu, ținând seamă și de ușoara ridicare a leului, primește în lei hârtie echivalentul salariul aur dinainte de război, iar la funcționarii începători trece chiar de salariul aur, atingând salariul corespunzător scumpirei traiului (8000 lei hârtie față de 150 lei aur în 1913).

Da, erau și în 1925/26 salarii care întreceau coeficientul aur dinainte de război. Ele se găseau însă la întreprinderile care își bazează îmbogățirea lor pe exploatarea avuției statului ca: Soc. Frigul, Petroșani, Lupeni și alte industrii parazitare liberale. Și la acestea numai personalul superior de conducere avea și are această situație privilegiată.

În majoritatea cazurilor nici azi salariile funcționarilor particulari n'au atins peste tot paritatea aur, paritate, care după cum arătat este și ea sub indexul de scumpete (32 față de 40—50 indexul de scumpete).

Astfel cine vrea să vadă realitatea să meargă la magazinele din București și din celelalte orașe fie magazine centrale, fie mai ales periferii și va găsi salarii de foamete, salarii de mizerie. Mulți din ei nu au asigurat nici minimum de existență pe care am văzut că în București Oficiul de Statistică îl fixează pentru un om însurat cu nevastă și copii la 9128 corespunzător la — 200 lei antebeci — iar Ministerul de Finanțe la legea armonizării la 6750 lei, corespunzător la 150 lei aur dinainte de război, în timp ce se găsesc și azi funcționari particulari plătiți cu 4500 — 5000 lei pe

lună, căci din 1925 în unele întreprinderi chiar din cele mari nu s'a mai făcut nici o avansare, din contră la o mare societate petroliferă s'a redus salariile cu 20 — 25% pentru ca să nu concedieze din personal⁸⁾.

3) Muncitori agricoli

Ar părea că sunt singurii salariați care și-au ajustat prețurile la coeficientul aur din 1914.

Ca cifră este exact. Dar să nu uităm că salariile lor din 1914, — înainte de expropriere, — erau salarii de sclavi. — Vorbim de acei muncitori cu brațele, — care fără nici o brazdă de pământ erau forțați să muncească ca robii, pe salarii derizorii.

Numai cifrele ridicole dinainte de război — înmulțite cu coeficientul de scumpire, — pot da iluzia că salariile nominale, — au atins ca cifră, — coeficientul aur dinainte de război.

Și aci realitatea este alta: Ei mai primeau în multe părți și hrana în natură pe ziua întreagă sau numai odată pe zi.

În special la muncile viticole se obișnuia acest fel de plată.

Deci nici la aceștia — salariile reale nu pot fi socotite că au ajuns la coeficientul aur din 1914.

* * *

Trebue dar să ne deprindem cu ideia că salariile trebue să corespundă la început cel puțin coeficientului aur dinainte de război.

Ținând cont că și puterea de cumpărare a aurului a scăzut salariile trebue să se ridice după stabilizare cu cel puțin 35%.

Va trece mult până la atingerea coeficientului de scumpire a vieții.

Viteza spirii va fi în funcțiune de puterea organizațiilor muncitorești și de puterea de plată a industriașilor.

Când industria și comerțul vor fi salvate dela plata do-

8) Transformarea celor 200 lei și 150 lei aur antebelici ne-ar da 6600 lei, și 4750 lei pe cursul aurului. Luând de bază coeficientul scumpirii alimentelor analizate amănunțit de Oficiul de Statistică, ajungem la 9128 lei și 6750 lei, deci creșterea coeficientului de viață este superioară creșterii puterii de achiziție a aurului cu peste 35% iată deci că aurul s'a eftenit și că comparația cu valoarea aur 1914 este defavorabilă salariaților. În realitate salariile reale sunt mult mai jos.

bânzilor cămătărești și când li se va lărgi debușeul, ele vor intra într'o perioadă de prosperitate care le va permite să accepte ridicarea salariilor.

Rămâne celalt factor : **organizarea.**

Trebue și ea lăsată liberă.

Să dispară regimul inchișitorial al persoanelor juridice din 1924, și prigoana de fapt a siguranței generale și a tuturilor organelor administrative.

Nu insistăm asupra acestui punct ca să nu depășim cadrul ce ne-am impus prin studiul de față.

CELELALTE CATEGORII DE SALARIAȚI

Stabilizarea va impune nu numai sporirea salariilor în comerț și industrie dar și a celorlalte categorii.

Vor vedea îmbunătățindu-se soarta lor :

1. *Lucrătorii din industrie.*
2. *Salariații din comerț.*
3. *Salariații din agricultură.*
4. *Funcționarii și pensionarii.*
5. *Meseriași.*
6. *Profesiile libere.*

Remunerația muncii va spori, iată un rezultat sigur care trebue să-l considerăm drept o axiomă.

Înainte de a lua la rând și pe celelalte categorii sociale, trebue să atragem atenția asupra următoarelor principii care trebue să călăuzească pe ori ce om de stat în politica salariilor :

1. Dacă salariile sunt insuficiente ele micșorează puterea puterea de consumațiune și deci de cumpărare a maselor.

Pe lângă degenerescenta nației salariile scăzute duc fatal și la stagnarea economică și în special a producțiunii.

2. Dacă salariile sunt prea urcate ele au drept consecință ridicarea prețului de cost, adică scumpirea vieții și restrângerea consumului.

3. În al treilea rând ridicarea salariilor funcționarilor de stat și pensionarilor trebue să meargă până acolo încât să nu dezechilibreze bugetul și să nu însemne noi sarcini pentru contribuabil.

În lumina acestor trei mari principii care nu trebue să scape din cumpăna factorilor cu răspundere, putem să tre-

cem la situațiunea ce decurge pentru fiecare categorie în parte din stabilizare.

4) Salariile funcționarilor

Cursul de stabilizare va avea ca urmare logică, urcarea lefurilor slujbașilor statului. Departe de noi gândul să facem aci promisiuni irealizabile. Toți factorii cu răspundere au luat atitudine în sensul vederilor noastre.

Toate partidele politice au recunoscut cu ocazia d scușiei bugetului din 1927 că salariile slujbașilor statului n'au ajuns la coeficientul aur din înainte de rășboi că ele trebuesc sporite *cu cel puțin o treime*.

Raportorul bugetului, d-l Mih. Oromolu, complectând pe Ministru de Finanțe precizează că mai lipsește o treime pentru ca indicele salariilor să echivaleze pe cel din 1914.

Subsemnatul împreună cu ceilalți reprezentanți ai partidului Național Țărănesc — am susținut tot cu aceeași ocazie, — că se impune ridicarea cifrei bugetului la 20 miliarde de la 13,155 miliarde, — adică aproximativ cu o treime, — față de ceea ce primesc acum.

Cu riscul de a fi acuzat de lipsă de modestie, — țin să se știe că în cele 5 discursuri ce-am roștit la discușiile bugetelor — eu care mă ocupam în special de retribușiunea funcționarilor — ceream sporirea la coeficientul aur din 1914. Am fost acuzat continuu că fac demagogie. Timpul și evenimentele mi-au dat dreptate. La 1927, — și ministru și raportor au fost de acord cu mine sub presiunea stabilizării — **care cere imperios sporirea.**

Este oare posibil în cadrul actualului buget și actualei organizări a statului?

Cifrele vor răspunde:

În vechiul regat aveam 90.322 la 1914. Adăogând și funcționari din provinciile alipite ajungem ca în 1914 pentru teritoriile care azi formează România, era în funcțiune un total de 195107.

Avem azi 239206 funcționari publici fără C. F. R. și P. T. T. Casa Pensiilor Cameră și Senat. Ce salarii au și ce reprezentintă?

Salariile erau de 162 milioane în 1914 pentru funcționarii din vechiul regat. Adăogându-se și salariile celor din pro-

vinciile alipite ajungem la cifra de 349 milioane aur. S'a ținut în seamă la calcul raportul de 2.16.

Plătim azi „13 miliarde 155“ milioane pentru 239206 funcționari fără instituțiile citate mai sus.

E deajuns ?

Dacă luăm și fixăm la 100, coeficientul prețurilor din 1914 găsim că salariile de azi ale funcționarilor abia ajung la 57% din ceiace erau înainte de război adică la ceva peste jumătate.

Cu toate sporurile ultime de 40% acordate în Ianuarie 1925 și sporul Manoilescu din 1926 (armonizarea), totuși **leafa de azi are putere de cumpărare numai pe jumătate din ceiace era în 1914.**

Situația era mult mai tragică în anii trecuți.

În 1922 salariile reprezentau numai 33%, în 1925, numai 34%, pentru ca să scadă și mai jos la 30% în 1924 și să se ridice din nou în 1925 la 34%. Numai cu sporurile din 1926 și 1927 au putut ajunge la 57% adică ceva peste jumătate față de 1914.

Putem să rămânem în starea aceasta? Evident că nu.

Salariile trebuiesc sporite.

Cât ?

D. Prof. Dr. I. N. Angelescu, rectorul Academiei și președintele Secției III-a Consiliului Legislativ în lucrarea sa „Technica Stabilizării“ constată că indexul salariilor medii al funcționarilor fiind de circa 3000 iar indexul prețurilor fiind de 5200 ar trebui ca supt stabilizare salariile să fie sporite cu 73%⁹⁾

Proporția sporirii pare fantastică, — dar este exactă dacă ne raportăm la coeficientul aur de scumpire a prețurilor.

Suntem de acord a recunoaște că în cadrul actualului buget și actualei administrații atingerea acestei cifre este imposibilă.

Și totuși elocvența cifrelor ne arată că salariile sunt insuficiente și că sporirea lor se impune.

Cum ?

Bugetul statului este actualmente de 50 miliarde.

Partidul Național Țărănesc în Cameră a preconizat că prin o altă politică economică ar putea ajunge la 60 miliarde iar salariile s'ar putea ridica până la 20 miliarde care ar fi treimea normală din bugetul general.

9) Technica stabilizării, Prof. Dr. I. N. Angelescu.

797553

Sporirea nu poate însă să se mai facă prin sporirea impozitelor.

Contribuabilul român este supra încărcat.

Fiscalitatea excesivă l-a uscat. Sporirea trebuie să se producă prin o nouă organizare dată serviciilor statului și mai ales prin sporirea veniturilor întreprinderilor economice ale statului și ale particularilor. Să nu se uite că din belșugul general al națiunii decurge prosperitatea statului și excedentele bugetare.

Politica urmată până acum de guvernele țării românești s'au bazat în primul rând pe o fiscalitate excesivă, contribuabilul a fost considerat „*un animal impozabil*“, o sursă care trebuie să producă numai impozite.

S'a neglijat a doua parte a măririi venitului național prin promovarea forțelor economice.

Anemica legislație economică a partidului liberal n'a dat rezultate așteptate și nici pe viitor nu putem întrevedea mărirea veniturilor statului ca urmare a comercializării, etc.

Concluzia : Salarizarea funcționarilor trebuie să atingă coeficientul antebelic. Cum cifra este imposibil de atins dintr'o dată pentru că s'ar desechilibra bugetul se impune ca până la o reformă complectă a organizației de stat trebuie ca sporurile să se facă treptat. aceasta pentru salariile funcționarilor superiori, care trec de minimum existență.

Pentru salariile mici trebuie să ne gândim la fixarea unui minimum de existență pe care legea armonizării salariilor trebuie să-l rezolve în primul rând.

Minimum de salariu se poate determina fără mare greutate ținând cont că el trebuie să garanteze :

- a) Hrana suficientă.
- b) Locuință higienică.
- c) Imbrăcăminte decentă.
- d) Un supliment pentru cerințele de ordin moral și intelectual.

Am arătat mai sus că Oficiul de Statistică al Statului ne dă cifre precise asupra minimumului de existență care pentru un funcționar căsătorit, având soție și copil și care înainte de război avea 200 lei lunar, ar fi la București și în orașele mari de categoria I de 9128 lei.

Cum coeficientul de scumpire variază după orașe și sate

credem că putem să primim pentru orașele provinciale de a 2-a categorie minimum de existență al Ministerului de Finanțe, legea armonizării de 6750 lei corespunzător la 150 lei aur, iar pentru sate lei 4000, viața fiind mai efină și funcționarii având și unele avantagii în natură. (Atragem și aci atenția că indexul de scumpete a vieței este superior indicelui de depreciere monetară cu 35 — 40 %),

5) Pensionarii Statului

Sunt cei mai vitregiți.

Politica bugetară prin măsuri parțiale și fără un obiectiv precis a încurcat rău de tot situațiunea acestor martiri ai deprecierei monetare.

Stabilizarea va avea acest rezultat că transformând pensiile de azi pe cursul de stabilizare, care după cum am spus va fi probabil de circa 3 centime aur, ajungem la cifre atât de derizorii încât numai atunci se va vedea mizeria pensionarilor publici.

Stabilizarea va face lumină asupra batjocurei cu care statul tratează pe foștii lui slujbași, prin cârpelele cu care s'a încercat să acopere rănilor de la an la an.

Ne oprim ca să le traducem în cifre sumele ce primesc ca să nu ultragiem mizeria lor.

Celor dintâi căroră trebuie să li se ajusteze sumele vor fi pensionarii pentru cari o legislație uniformă va trebui să le garanteze *un minimum* care nu poate fi decât „*minimum categoriei respective dinainte de război*“.

6) Meseriașii

Foarte puține meserii au ajuns coeficientul de scumpire al vieței.

Marea majoritate a meseriașilor primesc pentru munca lor între 50 — 70 % din costul vieței, — adică mai lipsește o treime din ceiace câștigau înainte de război.

Să se adauge că în acest preț intră și valoarea materiilor prime care aproape toate s'au scumpit cu mai mult de 100 ori față de prețul de la 1914.

Scumpirea enormă a materiei prime micșorează și mai

mult câștigul net, — adică ceea ce rămâne meseriașului pentru munca lui.

O statistică a coeficientului prețurilor meseriașilor raportat la 1914, — nu am putut găsi. — Pentru a verifica disproporția, — m'am adresat Uniunii Generale a Micilor Industriași, care a cercetat la zece (10) din cele mai importante meserii, — *cismari, crotori, tinichigii, tâmplari, zidari, electricieni, tapițeri, instalatori, constructori de binale*, și la toate a găsit că ceace primesc acum reprezintă 70—80% din ce primeau la 1914. ¹⁾

Numai cismarii au atins coeficientul aur din 1914, celelalte nu.

Celelalte categorii de meseriași și micii industriași vor trebui să sporească prețurile, ajustându-le scumpirei vieții.

* * *

Concluzia generală este că stabilizarea va influența în bine renumerația muncii.

Vor profita muncitorii și consumatorii pentru că ei au trăit sub regimul comprimării.

Vor vedea scăzând câștigurile lor, marii capitaliști și marile întreprinderi bancare și economice, care însă vor câștiga din altă parte: înmulțirea afacerilor — abundența de capital și siguranța plasamentelor.

O bună salarizare este în interesul superior al nației.

Muncitorii și funcționarii formează capitalul viu al națiunii, el trebuie hrănit suficient ca să nu ducă la degenerescența rasei.

Toate acestea se vor produce numai dacă pe lângă stabilizarea economică vom avea și stabilitatea politică. În situația de azi — cu regret trebuie să constatăm că nu există acea liniște a spiritelor — care constituie elementul determinant pentru reușita stabilizării. Noi care de 10 ani luptăm pentru înfăptuirea ei, — cerem factorilor cu răspundere să

¹⁾ În acest indice, — am ținut cont și de valoarea materiei prime, — și de salariile ce se plătesc lucrătorilor lor.

dea țării — liniștea și pacea care vor contribui la reușita stabilizării în aceeaș măsură ca și concursul capitalului străin.

Sunt oare cei ce conduc azi destinele țării destul de patrioți să înțeleagă importanța elementului psihologic, tot așa de esențial ca și împrumutul strein?

Orașul București

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928 ¹⁾
Abagii	180	120
Agricultori	90	90
Arămari	200	135
Armurieri	200	150
Ascușitori	150	150
Auritori pe lemn	240	180
Bărbieri, coafori de dame	100	105
Berari	—	135
Birjari	80	120
Blănari	120	150
Boiangii	120	120
Bonbonieri	150	150
Brutari	100	150
Bucătari	250	150
Căciulari	100	135
Cădratori rame	200	180
Calapodari	180	150
Căldărari	150	135
Camionagii	—	90
Cărămidari	150	105
Cazangii	180	135
Ceaprazari	250	150
Ceasornicari	250	150
Ceramiști	300	120
Cizmari	100	150
Ciurari	150	120
Cofetari	150	150
Cojocari	120	150
Constructori biliarde	300	210
„ căruțe lemn	120	150
„ coșciuge	150	150
Corsetiere	150	120
Coșari	100	—
Cravatieri	—	135

1) După transformarea pe baza 1 leu hârtie = 0,03 lei aur.

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928
Croitori	175	150
Croitorese	150	120
Cufărari	120	150
Curelari	120	150
Cuștari	150	120
Dogari	—	150
Dulgheri	125	180
Electricieni	300	165
Fermentatori	350	150
Fierari	175	135
Formieri	120	120
Focari	180	135
Fotografi	—	150
Frânghieri	120	120
Galvanizatori	250	135
Gateriști	300	180
Giuvaergii	350	150
Cravori în lemn	300	150
„ în sticlă	300	150
Impletitori în lemn, papură etc.	180	135
Instalatori de apă	200	180
„ calorifere	250	180
„ electricitate	250	180
Lăcătuși	250	135
Legători de cărți	180	150
Lingereșe	150	120
Litografi	250	165
Lucrători fab. de baxalt, tuburi	—	120
Lumânărari	180	120
Mășari	100	120
Mecanici	120	150
Mecanici conducători motoare	—	150
Mezelengii	150	120
Mineri	—	—

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1924
Modelatori	200	180
Modiste	200	120
Montatori	350	150
Morari	180	120
Olari	90	120
Operatori de cinema	300	150
Ornămențiști	—	135
Pălărieri	130	135
Parchetari	300	180
Perieri	180	120
Pieptănari	180	120
Pietrari, pavagii	—	135
Plăpumari	100	150
Poleitori de sticlă	300	135
Potcovari	90	135
Reparatori de mașini, biciclete etc.	—	135
Rotari	100	150
Rudari	120	120
Săpunari	150	120
Sculptori în lemn	300	180
„ în piatră	300	180
Șelari	—	150
Șepcari	200	120
Șimigii	150	120
Sobari	150	180
Șofeuri	—	150
Sondori	—	—
Spoitori de case	150	150
Strungari în fier	250	150
„ în lemn	250	180
„ în os	300	150
Suflători de sticlă	300	120
Tăbăcari	150	120
Tâmplari	140	180
Tapetari	—	150
Tapișeri	250	150

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928
Tinichigii	120	150
Tipografi	250	165
Tricotagii	200	135
Turnători	250	150
Țesători	200	150
Umbrelari	—	135
Uneltari	200	150
Voiajori comerciali	250	180
Vopsitori	200	150
Zețari	250	165
Zidari	180	165
Zincografi	250	180
Zugravi	250	180
Zugravi de firme.	—	180
Salariați necalificați		
Argași	—	90
Muncitori forestieri	60	90
Muncitori în porturi	—	—
Oameni de pază	100	90
Portari	—	90
Salahori	75	90
Servitori	60	90
Vizitii	—	90

Orașul Cernăuți

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928 ¹⁾
Abagii	—	—
Agricultori	72	72
Arămari	—	—
Armurieri	—	—
Ascuțitori	—	—
Auritori pe lemn	—	—
Bărbieri, coafori de dame	50	93
Berari	—	—
Birjari	60	90
Blănari	150	120
Boiangii	120	150
Bonbonieri	100	120
Brutari	160	120
Bucătari	180	150
Căciulari	100	90
Cadratori de rame	—	—
Calapodari	—	—
Căldărari	70	90
Camionagii	—	—
Cărămidari	140	108
Cazangii	—	—
Ceaprazari	120	90
Ceasornicari	120	90
Ceramiști	—	—
Cizmari	140	105
Ciurari	—	—
Cofetari	180	90
Cojocari	120	105
Constructorii de biliarde	—	—
„ căruțe lemn	150	120
„ cosciuge	100	120
Corsetiere	—	—
Coșari	100	90
Cravatieri	—	—

1) După transformare pe baza 1 leu hârtie = 0,03 lei aur.

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928
Croitori	140	108
Croitorese	80	90
Cufărari	90	—
Curelari	180	120
Cușitari	250	—
Dogari	—	150
Dulgheri	150	120
Electricitate	300	120
Fermentatori	288	150
Fierari	170	105
Focari	100	90
Fermieri	—	—
Fotografi	—	—
Frânghier	90	90
Galvanizatori	300	135
Gateriști	150	120
Giuvaergii	350	150
Gravori în lemn	100	120
Gravori în sticlă	120	—
Impletitori în lemn, papură, etc.	—	—
Instalatori de apă	200	120
„ de calorifere	200	120
„ electricitate	100	120
Lăcătuși	200	90
Legători de cărți	150	105
Lingereșe	90	90
Litografi	120	105
Lucrători la fabrici de bazalt etc.	—	—
Lumânărari	40	75
Mășari	120	120
Mecanici	170	120
Mecanici conducători de motoare	—	—
Mezelengii	200	120
Mineri	—	—

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928
Modelatori	—	—
Modiste	80	90
Montatori	350	120
Morari	120	120
Olari	—	108
Operatori de cinema	150	135
Ornamentiști	—	—
Pălărieri	104	120
Parchetari	180	120
Perieri	—	—
Pieptănari	—	—
Pietrari, pavagii	—	—
Plăpumari	—	—
Poleitori de sticlă	50	—
Potcovari	170	105
Reparatori de mașini, bicicl., etc.	—	—
Rotari	146	90
Rudari	145	150
Săpunari	80	90
Sculptori în lemn	120	120
„ în piatră	120	135
Șelari	—	—
Șepcari	120	80
Șimigii	90	180
Sobari	200	120
Sofeuri	—	120
Sondori	—	—
Spoitori de case	150	90
Strugari în fier	150	120
„ „ lemn	120	120
„ „ os	—	—
Suflători în sticlă	—	—
Tăbăcari	60	90
Tâmplari	160	105
Tapetari	—	—
Tapiteri	150	105

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928
Tinichigii	170	105
Tipografi	180	156
Tricotagii	180	120
Turnători	180	120
Țesători	80	120
Umbrelari	—	—
Uneltari	100	90
Voiajori comerciali	200	120
Vopsitori	150	120
Zețari	240	156
Zidari	120	120
Zincografi	90	120
Zugravi	160	120
Zugravi de firme	—	—
Salariați necalificați		
Argași	—	—
Muncitori forestieri	80	60
Muncitori în porturi	—	—
Oameni de pază	60	75
Portari	—	—
Salahori	30	90
Servitori	45	45
Vizitii	—	—

Orașul Chișinău

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928 ¹⁾
Abagii	180	—
Agricultori	120	66
Arāmari	90	81
Armurieri	180	90
Ascuțitori	75	60
Auritori pe lemn	150	81
Bărbieri, coafori de dame	100	90
Berari	—	180
Birjari	250	84
Blănari	150	84
Boiangii	180	75
Bombonieri	120	81
Brutari	120	126
Bucătari	90	75
Căciulari	300	78
Cadratori (rame)	200	81
Calapodari	150	90
Căldărari	150	75
Camionagii	—	105
Cărămidari	100	81
Cazangii	75	105
Ceaprazari	150	81
Ceasornicari	240	60
Ceramști	120	81
Cizmari	150	105
Ciurari	90	63
Cofetari	180	105
Cojocari	90	75
Constructori biliarde	—	—
„ căruțe lemn	150	105
„ cosciuge	180	99
Corsetiere	90	63
Coșari	90	75
Cravatieri	—	60

1) După transformare pe baza 1 leu hârtia = 0,05 lei aur.

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Croitori	160	135
Croitorese	150	120
Cufărari	150	81
Curelari	90	72
Cușitari	100	72
Dogari	—	78
Dulgheri	270	120
Electricieni	450	90
Fermentatori	120	90
Fierari	100	96
Focari	90	81
Fermieri	120	108
Fotografi	—	72
Frânghieri	90	60
Galvanizatori	450	105
Gateriști	150	75
Giuvaergii	360	72
Gravori în lemn	360	108
Gravori în sticlă	—	—
Impletitori de lemn, papură, etc.	150	63
Instalatori de apă	300	99
„ calorifere. ,	360	—
„ electricitate	360	99
Lăcătuși	225	105
Legători de cărți	200	72
Lingerese	120	60
Litografi	250	84
Lucrători la fabr. bazalt, tuburi	—	—
Lumânărari	200	81
Mășari	120	72
Mecanici	300	120
Mecanici conductori de motoare	—	150
Mezelengii	270	84
Mineri	—	—

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Modelatori	200	108
Modiste	160	72
Montatori	350	135
Morari	200	150
Olari	150	63
Operatori de cinema.	300	120
Ornamentiști	—	120
Pălărieri	100	84
Parchetari	300	90
Perieri	120	66
Pieptănari	144	60
Pietrari, Pavagii	—	120
Plăpumari	180	84
Poleitori de sticlă	50	84
Potcovari	90	75
Reparatori de mașini, biciclete	—	150
Rotari	150	90
Rudari	100	—
Săpunari	180	81
Sculptori în lemn	125	84
„ în piatră	100	90
Șelari	—	72
Șepcari	200	81
Șimigii	140	84
Sobari	375	150
Șofeuri	—	135
Sondori	—	—
Spoitori de case	90	90
Strungari în fier	375	105
„ „ lemn	300	99
„ „ os	—	—
Suflători de sticlă	—	—
Tăbăcari	80	75
Tâmplari	120	120
Tapițeri	150	90
Tapetari	—	90

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Tinichigii	180	81
Tipografi	110	84
Tricotagii	80	66
Turnători	225	120
Țesători	80	66
Umbrelari	—	63
Uneltari	168	—
Voiajori comerciali	300	120
Vopsitori	180	108
Zețari	150	81
Zidari	300	180
Zingografi	180	84
Zugravi	375	96
Zugravi de firme	—	84
Salariați necalificați		
Argași	—	60
Muncitori forestieri	100	—
„ în porturi	100	—
Oameni de pază	50	54
Portari	—	57
Salahori	90	78
Servitori	40	48
Vizitii	—	45

Orașul Iași

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928 ¹⁾
Abagii	144	54
Agriculatori	120	54
Arămari	120	75
Armurieri	120	90
Ascuțitori	140	75
Auritori de lemn	80	54
Bărbieri, coafori de dame.	110	75
Berari	—	120
Birjari	100	60
Blănari	80	—
Boiangii	160	99
Bonbonieri	100	99
Brutari	78	84
Bucătari.	90	90
Căciulari	80	—
Cadratori de rame	140	72
Calapodari	80	82
Căldărari	70	60
Camionagii	—	90
Cărămidari	140	—
Cazangii	120	67
Ceaprazari	150	60
Ceasornicari	350	82
Ceramiști	250	—
Cizmari	130	—
Ciurari	—	—
Cofetari	120	81
Cojocari	91	—
Construcitori de biliarde	—	—
„ căruțe lemn	80	78
„ cosciuge	100	78
Corsetiere	100	60
Coșari	144	60
Cravatieri	—	—

1) După transformare pe baza 1 leu hârtie = 0,03 lei aur.

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928
Croitori	91	135
Croitorese	50	120
Cufărari	80	90
Curelari	91	—
Cușitari	100	99
Dogari	—	—
Dulgeri	91	112
Electricitate	300	97
Fermentatori	288	—
Fierari	78	48
Focari	90	48
Fermieri	100	—
Fotografi	—	105
Frânghieri	90	94
Galbanizatori	300	82
Gateriști	150	90
Giuvaergii	350	103
Gravori în lemn	100	—
Gravori în sticlă	120	127
Impletitori în lemn, papură etc.	180	67
Instalatori de apă	240	90
„ de calorifere	—	—
„ electricitate	300	97
Lăcătuși	160	67
Legători de cărți	140	67
Lingereșe	50	67
Litografi	144	97
Lucrători la fabrica de bazalt.	—	—
Lumânărari	120	82
Mășari	120	82
Mecanici	155	97
Mecanici coeducători motoare	—	97
Mezelengii	200	97
Mineri	—	—

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928
Modelatori	—	—
Modiste	50	64
Montatori	350	112
Morari	78	135
Olari	85	—
Operatori de cinema	350	—
Ornamentiști	—	150
Pălărieri	104	62
Parchetari	292	97
Perieri	120	75
Pieptănari	144	—
Pietrari, pavagii	—	105
Plăpumari	104	82
Poleitori de sticlă	50	—
Potcovari	78	54
Reparatori de mașini biciclete	—	120
Rotari	145	75
Rudari	—	—
Săpunari	150	57
Sculptori în lemn	120	90
„ în piatră	300	90
Șelari	—	—
Șepcari	144	57
Șimigii	144	—
Sobari	300	82
Șofeuri	—	90
Sondori	—	—
Spoitori de case	150	—
Strungari în fier	350	97
„ în lemn	150	82
„ în os	150	—
Suflători de sticlă	150	102
Tăbăcari	104	—
Tâmplari	104	112
Tapetari	—	105
Tapișeri	150	97

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928
Tinichigii	117	112
Tipografi	112	99
Tricotagii	80	60
Turnători	150	99
Țesători	80	84
Umbrelari	—	60
Uneltari	—	—
Voiajori comerciali	—	97
Vopsitori	180	105
Zețari	112	97
Zidari	300	112
Zingografi	168	120
Zugravi	180	127
Zugrafi de firme.	—	105
Salariați necalificați		
Argați	—	25
Muncitori forestieri	80	—
Muncitori în porturi	—	—
Oameni de pază	60	25
Portari	—	67
Salahori	50	75
Servitori	45	25
Vizitii	—	37

Orașul Constanța

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928 ¹⁾
Abagii	250	—
Agricultori	120	45
Arāmari	210	120
Armurieri	210	—
Ascușitori	210	75
Auritori pe lemn	—	—
Bărbieri, coafori de dame	180	90
Berari	—	—
Birjari	150	75
Blănari	200	108
Boiangii	250	66
Bombonieri	210	—
Brutari	180	105
Bucătari	250	120
Căciulari	180	84
Cadratori de rame	120	75
Calapodari	—	—
Căldărari	280	105
Camionagii	—	45
Căramidari	200	84
Cazangii	280	120
Ceaprazari	210	75
Ceasornicari	280	90
Ceramiști	—	—
Cizmari	120	120
Ciurari	—	—
Cofetari	210	90
Cojocari	90	90
Constructori de biliarde	160	—
„ căruțe lemn	210	120
„ cosciuge	150	—
Corsetiere	150	—
Coșari	120	—
Cravațieri	—	—

1) După transformare pe baza 1 leu hârțite = 0,03 lei aur.

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928
Croitori	120	90
Croitorese	120	75
Cufărari	150	—
Curelari	120	84
Cușitari	144	84
Dogari	—	—
Dulgheri	120	90
Electricieni	210	120
Fermentatori	—	—
Fierari	100	96
Focari	180	120
Fermieri	—	—
Fotografi	—	96
Frânghieri	180	75
Galvanizatori	180	96
Gateriști	—	—
Giuvaergii	210	90
Gravori în lemn	180	—
Gravori în sticlă	—	—
Impletitori în lemn, papură, etc.	180	96
Instalatori de apă	180	90
„ calorifere	180	—
„ electricitate	180	—
Lăcătuși	180	90
Legători de cărți	150	90
Lingerese	120	60
Litografi	150	—
Lucrători la fabr. bazalt, tubur etc.	—	—
Lumânărari	150	105
Mățari	100	135
Mecanici	200	105
Mecanici conductori motoare etc.	—	—
Mezelengii	120	135
Mineri	180	—

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928
Modelatori	100	75
Modiste	120	60
Montatori	210	180
Morari	80	120
Olari	120	96
Operatori de cinema	150	120
Ornamentiști	—	—
Pălăriei	130	75
Parchetari	180	—
Perieri	180	—
Pieptănari	120	75
Pietrari, Pavagii	—	—
Plăpumari	100	114
Poleitori de sticlă	100	—
Potcovari	90	75
Reparatori de mașini, biciclete etc.	—	—
Rotari	150	90
Rudari	—	—
Săpunari	150	105
Sculptori în lemn	150	96
„ „ piatră	210	105
Șalari	—	—
Șepcari	150	60
Șimigii	100	45
Sobari	120	105
Șofeuri	—	105
Sondori	—	—
Spoitori de case	80	—
Strungari în fier	240	90
„ „ lemn	210	90
„ „ os	—	—
Suflători în sticlă	120	—
Tăbăcari	130	90
Tâmplari	140	90
Tapițeri	180	120
Tapetari	—	—

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Mai 1928
Tinichigii	180	90
Tipografi	210	96
Tricotagii	120	84
Turnători	210	90
Țesători	150	81
Umbrelari	—	—
Uneltari	—	—
Voiajori comerciali	150	240
Vopsitori	150	120
Zețari	150	90
Zidari	180	—
Zincografi	—	—
Zugravi	180	135
Zugravi de firme	—	135
Salariați necalificați		
Argați	—	45
Muncitori forestieri	120	—
„ în porturi	100	150
Oameni de pază	100	105
Portari	—	90
Salahori	120	90
Servitori	80	36
Vizitii	—	75

Oraşul Cluj

PROFESIUNI	Câştigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928 ¹⁾
Abagii	90	75
Agricultori	80	90
Arămari	150	159
Armurieri	130	138
Ascuţitori	120	156
Auritori pe lemn	130	99
Bărbieri, coafori de dame	120	120
Berari	—	165
Birjari	80	96
Blănari	100	150
Boiangii	160	144
Bombonieri	120	60
Brutari	120	114
Bucătari	100	120
Căciulari	90	105
Cadratori (rame)	130	126
Calăpodari	100	150
Căldărari	130	165
Camionagii	—	150
Cărămidari	70	90
Cazangii	170	165
Ceaprazari	110	105
Ceasornicari	150	162
Ceramişti	200	135
Cizmari	60	96
Ciurari	—	—
Cofetari	120	126
Cojocari	100	105
Constructori biliarde	—	—
„ căruţe lemn	150	105
„ cosciuge	150	144
Corsetiere	100	90
Coşari	70	114
Cravătieri	—	—

1) După transformare pe baza 1 leu hârtie = 0,03 lei aur.

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Croitori	100	129
Croitorese	100	96
Cufărari	140	138
Curelari	120	195
Cușitari	140	144
Dogari	—	144
Dulgheri	120	165
Electricieni	150	150
Fermentatori	150	96
Fierari	120	111
Focari	90	96
Fermieri	159	129
Fotografi	—	135
Frânghieri	80	90
Galvanizatori	150	150
Gateriști	120	135
Giuvaergii	160	162
Gravori în lemn	170	150
Gravori în sticlă	160	186
Impletitori în lemn, papură, etc. .	90	96
Instalatori de apă	150	156
Instalatori calorifere	150	174
„ electricitate	150	156
Lăcătuși	120	120
Legători de cărți	150	165
Lingereșe	100	75
Litografi	160	285
Lucr. la fabr. bazalt, tuburi, etc.	—	—
Lumânărari	90	105
Mățari	70	90
Mecanici	120	144
Mecanici conduc. de motoare etc.	—	195
Mezelengii	140	114
Mineri	150	82

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Modelatori	170	150
Modiste	100	69
Montatori	160	174
Morari	120	120
Olari	100	87
Operatori de cinema	180	150
Ornamentiști	—	195
Pălărieri	78	126
Parchetari	150	159
Perieri	100	90
Pieptenari	100	96
Pietrari, Pavagii	—	135
Plăpumari	60	126
Poleitori de sticlă	140	138
Potcovari	120	102
Reparatori de mașini bicic. etc.	—	165
Rotari	130	129
Rudari	—	—
Săpunari	90	120
Sculptori în lemn	150	172
„ „ piatră	170	165
Șelari	—	195
Șepcari	120	96
Șimigii	—	—
Sobari	150	165
Șofeuri	—	135
Sondori	—	—
Spoitori de case	70	165
Strungari în fier	150	144
„ „ lemn	150	165
„ „ os	150	120
Suflători de sticlă	—	150
Tăbăcari	114	135
Tâmplari	120	126
Tapișeri	140	144
Tapetari	—	210

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Tinichigii	120	132
Tipografi	130	180
Tricotagii	120	114
Turnători	170	153
Țesători	120	114
Umbrelari	—	—
Uneltari	160	156
Voiajori comerciali	300	300
Vopsitori	140	171
Zețari	160	192
Zidari	180	165
Zincografi	140	270
Zugravi	130	171
Zugravi de firme	—	195
Salariați necalificați		
Argași	—	69
Muncitori forestieri	80	78
„ în porturi	—	—
Oameni de pază	60	75
Portari	—	126
Salahori	70	75
Servitori	40	69
Vizitii	—	84

Oraşul Sibiu

PROFESIUNI	Câştigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu ¹⁾ 1928
Abagii	150	43
Agricultori	125	72
Arāmari	140	109
Armurieri	120	63
Ascuşitori	160	54
Auritori pe lemn	—	—
Bărbieri, coafori de dame	50	54
Berari	—	115
Birjari	250	120
Blănari	120	72
Boiangii	150	90
Bombonieri	55	54
Brutari	76	113
Bucătari	80	105
Căciulari	80	48
Cadratori (rame)	—	—
Calapodari	—	—
Căldărari	124	97
Camionagii	—	90
Cărămidari	125	72
Cazangii	124	108
Ceaprazari	100	67
Ceasornicari	160	63
Ceramişti	—	—
Cizmari	60	54
Ciurari	—	—
Cofetari	55	78
Cojocari	150	48
Constructori biliarde	180	—
„ căruţe lemn	80	51
„ cosciuge	100	69
Corsetiere	60	30
Coşari	80	68
Cravatieri	—	—

1) După transformare pe baza 1 leu hârtie = 0,03 lei aur.

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Croitari	75	89
Croitorese	120	32
Cufărari	90	84
Curelari	56	84
Cușitari	80	52
Dogari	—	72
Dulgheri	75	100
Electricieni	220	86
Fermentatori	250	70
Fierari	80	78
Focari	120	78
Fermieri	140	73
Fotografi	—	78
Frânghieri	50	39
Galvanizatori	—	—
Gateriști	100	92
Giuvaergii	160	54
Gravari în lemn	60	—
Gravari în sticlă	—	—
Impletitori în lemn, papură etc.	80	48
Instalatori de apă	120	72
„ „ calorifere	120	66
„ „ electricitate	120	86
Lăcătuși	160	84
Legători de cărți	124	111
Lingerese	60	30
Litografi	168	220
Lucrători la fabr. bazalt, tuburi etc.	—	115
Lumânărari	160	75
Mășari	150	57
Mecanici	180	77
Mecanici conductori de motoare	—	90
Mezelengii	100	66
Mineri	115	—

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Modelatori	128	105
Modiste	100	36
Montatori	200	120
Morari	80	94
Olari	100	—
Operatori de cinema	140	90
Ornamentiști	—	—
Pălărieri	100	108
Parchetari	160	80
Perieri	50	48
Pieptănari	—	—
Pietrari, Pavagii	—	—
Plăpumari	128	36
Poleitori de sticlă	—	—
Potcovari	80	51
Reparatori de mașini, biciclete etc.	—	82
Rotari	80	54
Rudari	—	—
Săpunari	96	78
Sculptori în lemn	130	85
„ „ piatră	100	64
Șelari	—	108
Șepcari	100	67
Șimigii	100	78
Sobari	145	126
Șofeuri	—	120
Sondori	200	—
Spoitori de case	100	93
Strungari în fier	180	84
„ „ lemn	128	93
„ „ os	—	—
Suflători de sticlă	—	—
Tăbăcari	150	97
Tâmplari	75	91
Tapișeri	80	83
Tapetari	—	—

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Tinichigii	75	86
Tipografi	160	163
Tricotagii	75	64
Turnători	140	105
Țesători	80	39
Umbrelari	—	63
Uneltari	160	88
Voiajori comerciali	—	—
Vopsitori	140	115
Zețari	160	163
Zidari	140	115
Zincografi	—	220
Zugravi	120	122
Zugravi de firme	—	108
Salariați necalificați		
Argați	—	24
Muncitori forestieri	120	90
„ în porturi	—	—
Oameni de pază	120	66
Portari	—	54
Salahori	30	50
Servitori	80	36
Vizitii	—	63

Oraşul Timișoara

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1924	Luna Maiu 1928 ¹⁾
Abagii	60	90
Agricultori	40	—
Arămari	160	126
Armurieri	160	120
Ascuțitori	—	114
Auritori pe lemn	150	109
Bărbieri, coafori de dame	70	111
Berari	—	120
Birjari	120	90
Blănari	126	120
Boiangii	160	93
Bombonieri	150	93
Brutari	80	136
Bucătari	60	144
Căciulari	128	123
Cadratori (rame)	100	111
Calapodari	80	81
Căldărari	200	120
Camionagii	—	—
Cărămidari	60	135
Cazangii	200	123
Ceaprazari	120	96
Ceasornicari	70	105
Ceramiști	100	126
Cizmari	96	111
Ciurari	—	—
Cofetari	130	99
Cojocari	180	—
Constructori biliarde	150	105
„ căruțe lemn	120	96
„ cosciuge	120	90
Corsetiere	80	87
Coșari	100	132
Cravatieri	—	150

1) După transformare pe baza 1 leu hârtie = 0,03 lei aur.

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Croitori	120	129
Croitorese	170	120
Cufărari	160	84
Curelari	100	90
Cușitari	120	91
Dogari	—	111
Dulgheri	70	96
Electricieni	190	117
Fermentatori	—	—
Fierari	180	111
Focari	150	111
Fermieri	—	135
Fotografi	—	120
Frânghieri	90	78
Galvanizatori	120	126
Gateriști	110	96
Giuvaergii	130	105
Gravori în lemn	140	120
Gravori în sticlă	—	123
Impletitori în lemn, papură, etc.	120	105
Istalatori de apă	150	120
„ „ calorifere	150	126
„ „ electricitate	160	129
Lăcătuși	130	105
Legători de cărți	120	135
Lingereșe	150	96
Litografi	160	180
Lucr. la fabr. bazalt, tuburi, etc.	—	—
Lumânărari	100	96
Măjari	—	—
Mecanici	200	126
Mecanici conduc. de motoare etc.	—	135
Mezelengii	140	102
Mîneri	60	—

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Modelatori	200	144
Modiste	120	120
Montatori	180	114
Morari	120	111
Olari	60	—
Operatori de cinema	180	120
Ornamentiști	—	—
Pălărieri	100	120
Parchetari	120	141
Perieri	130	93
Pieptănari	80	—
Pietrari, Pavagii	—	105
Plăpumari	—	87
Poleitori de sticlă	—	—
Potcovari	180	—
Reparatori de mașini, biciclete etc.	—	126
Rotari	150	114
Rudari	—	—
Săpunari	100	93
Sculptori în lemn	280	132
„ „ piatră	160	139
Șelari	—	—
Șepcari	120	84
Șimigii	110	—
Sobari	140	144
Șofeuri	—	135
Sondori	—	—
Spoitori de case	—	—
Strungari în fier	240	126
„ „ lemn	150	123
„ „ os	—	—
Sufflători de sticlă	—	—
Tăbăcari	120	111
Tâmplari	150	123
Tapișeri	140	138
Tapetari	—	150

PROFESIUNI	Câștigul mediu lunar în	
	1914	Luna Maiu 1928
Tinichigii	180	117
Tipografi	180	150
Triçotagii	100	87
Turnători	200	132
Țesători	100	96
Umbrelari	—	87
Uneltari	100	—
Voiajori comerciali	250	150
Vopsitori	130	144
Zețari	160	150
Zidari	160	165
Zingografi	190	147
Zugravi	120	150
Zugravi de firme	—	135
Salariați necalificați		
Arçați	—	75
Muncitori forestieri	40	—
„ în porturi	—	—
Oameni de pază	30	63
Portari	—	60
Salahori	30	75
Servitori	20	30
Vizitii	—	45

VERIFICAT
2017

VERIFICAT
2007

